

FERRAN AGULLÓ

PADRI DE LA COSTA BRAVA

per E. CORRAL I COLL DEL RAM.

(Continuació)

Possiblement entre les dues versions o apreciacions tan distintes com **"fou un saqueig, un esclat d'odi d'incendiàries i assassins"** (Agulló) i **"fue una de las páginas más brillantes del proletariado"** (Joaquín Maurín) floteixin en l'aire, com a model de simplisme popular enfront de les grans tragèdies, aquells coneguts versos referits a un moti cronològicament anterior, però de característiques similars i que fan així:

El dia de Sant Jaume de l'any trenta-cinc hi va haver gran gresca dintre del toró.
Van sortir set toros tots van ser dolents, i van ser la causa de cremar convents.

En canvi, sí que fou influenciat, Agulló, pel periodisme polèmic, modalitat en la qual s'especialitzà i que li ha valgut situar-se entre els capdavanters del gènere. En vers o en prosa, signant amb el seu nom, amb pseudònim o amb el sobrenom **X y Z**, les seves col·laboracions literàries o polítiques, poètiques o simplement tècniques, no tenen fi ni compte. Esmentem, ni que sigui per damunt damunt, algunes de les publicacions en les quals col·laborà: La revista quinzenal il·lustrada **"L'Atlàntida"**, 1898, de la qual i succeïent en el càrrec a Jacint Verdaguer i Marià Escriv, en fou director. Com a dada curiosa, esmentada per Josep Miracle en el seu llibre "Josep M.ª Folch i Torres", diguem que l'import de la venda del primer número de **"L'Atlàntida"** (15 de maig del 1896) va ser destinat **"a alliviar la situació de l'autor de L'Atlàntida, en estat conflictiu aleshores amb el bisbe Morgades"**. **"La Jornada"**. **"Amfora"**, revista mensual portantveu dels Pomells de Joventut. En aquesta revista veié la llum el poema d'Agulló dedicat al pont de Molins de Rei, per primera vegada, ja que aquell any (1921) a Molins de Rei hi havia Jocs Florals i Agulló formava part del jurat.

"Revista de Girona". **"Lo Gironès"**. **"El Teléfono"**. **"Lo Rosinyol del Ter"**. **"Revista Literària"**. **"L'Avenç"**. **"Catalònia"**. **"La Costa de Llevant"**. **"Lo Somatent"**, de Reus. **"Butlletí del Foment de la Indústria Nacional Tapera"**. **"La Campana de Gràcia"**. **"L'Esquella de la Torratxa"** i, com a crític teatral, **"La Renaixença"**. Des del 1900 dirigí **"Diario del Comercio"**. I encara, amb el pseudònim **"Roger"** firmava les cròniques, des de Madrid, del diari **"El Sol"** i la revista **"Nuevo Mundo"**.

Emparentant-lo amb el teatral, també el negoci periodístic el temptà. No cal dir que tant l'un com l'altre fracassaren.

S'esqueia l'última desena del segle passat quan el primer actor Julio Ruiz, formà companyia a Barcelona en vistes a una **tournee** per Amèrica. Agulló, que **"mantenia una bona amistat"** amb l'artista que viatjaria com a primera actriu, s'hi enrolà com a secretari-apoderat. La seva filla Isabel ens ho va explicar més o menys així:

—En realitat el meu pare no se'n refiava pas dels ingressos de la **"gira artística"** de la qual hauria de portar-ne l'administració. Allò que ell volia era arribar-se a Montevideo, on tenia

uns familiars que l'esperaven i fer-se càrrec de la direcció del diari **"El Exportador Español"** en aquell departament uruguaià. Una vegada allí s'instal·là a casa d'una seva cunyada durant dos anys, transcorreguts els quals i veient que la cosa teatral no rutilava, el diari tampoc i el país no li agradava, decidí de tornar a Barcelona.

Una versió semblant de la **"gira"** ens l'ha donada el senyor Manuel Pazos Sibils, nebot d'Agulló per part de la muller (Sibils) i que actualment viu a Barcelona, al carrer Provença. El senyor Sibils recorda molt bé quan l'oncle Ferran se l'enduia algunes nits amb ell al teatre, visitant camerinos d'actors, però sobre tot d'actrius, entre les que recorda Maria Vila (no pas com a primera actriu, però). També ens diu que a Montevideo havia fundat un altre periòdic: **"La Voz de España"**.

Després d'aturar-se a l'Argentina i a Xile, s'embarcà decididament cap a Barcelona on ja es dedicaria la resta dels seus dies al periodisme professional.

Malgrat el que portem dit de la **"gira"**, cal remarcar que Agulló no va considerar-se mai un home frustrat. Per això a cada nova tasca que empresa hi esmerçava el mateix geni, la mateixa empenya imparable.

Sembla que on va treballar primerament, en aquesta etapa de la seva vida, fou al diari barceloní **"Las Noticias"**. Hi entrà com a redactor de taula i arribà a redactor en cap. Simultàniament o quasi, li fou oferta la direcció del **"Diario del Comercio"** i, tot mantenint aquestes dues places, entrà a formar part de la redacció de **"La Veu de Catalunya"**. La seva tasca era obscura, almenys de cara als lectors. Que se sàpiga, escrigué, durant tres anys, la secció diària **"Efemèrides Catalanes"**, a mitges amb el seu amic Eduard Girbal i Jaume, gironí com ell i disset anys més jove. Arribà un dia, però —era el 1902— que la fortuna va presentar-se-li i va poder-se donar a conèixer amb la secció **"Al Dia"**, fins llavors a cura d'Esteve Sunyol, crític musical i pare del qui més tard fundaria el setmanari —després diari— **"La Rambla"**, sots el lema "esport i ciutadania", segon dels apareguts a Barcelona amb aquest títol.

Com sigui que l'Esteve Sunyol, com a enginyer que era de la Companyia dels Ferrocarrils de M. S. A., fos requerit per tal que dedicés més temps a les qüestions ferroviàries, la secció **"Al Dia"** va quedar momentàniament desatessa... i un dia Agulló, com qui no fa la cosa, va continuar-la pel seu compte i risc, bé que, segurament a causa del seu càrrec de director de **"Diario del Comercio"**, que li impedia de col·laborar en un altre periòdic de semblants característiques, es veié obligat a signar amb pseudònim. Escollí, sense que puguem explicar-ne les causes, el de POL, que tan popular hauria d'esdevenir amb el temps.

En un principi ningú no sabia qui era aquell "Pol" que havia irromput, sense trucar prèviament, a les pàgines de La Veu. Però aviat el traïren —sí és que no ho feia deliberadament— els seus modismes marcadament gironins, i fou descobert. Descobrint que li costà la renúncia a la direcció del **"Diario del Comercio"**.

XL ELS CANSATS FAN LA FEINA

Ja hem fet avinent que donar una relació exhaustiva de la labor periodística de Ferran Agulló, labor escampada en tota mena de publicacions de Catalunya i de fora d'ella, és ben difícil. I penso que qui sigui que s'ho proposi topará amb les mateixes dificultats que nosaltres. Amb tot, hom pot fer-se'n una idea aproximada només que repassant la ja citada secció **"Al Dia"**, renovada set cops la setmana —llavors no existien els **"fulls del dilluns"**— i això durant trenta-dos anys.

L'amenitat i agudesa dels seus articles periodístics són proverbials i la seva lectura, avui encara, es fa agradable. No costa, doncs, de creure que molts homes drets i fets, haguessin après de llegir, i consecutivament d'escriure, en català, a través d'Agulló, tal com molts infants i adolescents n'aprengueren a través d'en Josep M.ª Folch i Torres. I aquesta agudesa, aquesta amenitat, reconeguda i lloada per la competència, o sigui els seus mateixos companys de professió —que ja és dir—, resulta més meritaosa atenent que la seva labor es desenrotllava en plena i pressosa evolució del llenguatge. Per això en **"Pol"** i el seu **"Al Dia"** constituïen una institució, oi més quan el columnisme, com a modalitat de literatura periodística, era a casa nostra encara pràcticament desconegut. Digueu, doncs, si la seva continuïtat de doctrina, de principis, de passió i d'estil, durant més de trenta anys i en un mateix diari, no constituïen un rècord, una rara i honrosa excepció.

Durant l'esmentat període, un bocí no gens menyspreable de la vida quotidiana de la ciutat passà per la ploma inversemblantment fèrtil d'en **"Pol"** i a través de les seves cròniques hom pot seguir-li per randa les peripècies que formen part de la petita història de Barcelona sense la qual no podria escriure's la gran història de Catalunya i d'Espanya. Sobre aquestes seves característiques, les més acusades, vegeu què en diuen alguns escriptors i periodistes —correligionaris o no.

Segons J. de Camp i Arboix ("Història de la Solidaritat Catalana") **"Agulló tenia una ploma acerada quan escometia una idea o un personatge, perquè era un temperamental apassionat i, sobretot, partidista"**.

És d'assenyalar que quan Agulló escometia, bé que ho fes des de les planes d'un diari de partit i per tant defensant l'ideari d'aquest partit, ho feia quixotesca. Escometia, per dir-ho d'alguna manera, els gegants malèvols, enemics de Catalunya i, secundàriament, enemics de les idees dels benpensants, conservadors i burgesos. I és ben segur que, salvats el prejudicis que hem posat en relleu, l'Agulló, en **"Pol"**, s'hauria igualment barallat amb els mateixos gegants des de les planes de qualsevol altre diari de qualsevol altre partit polític. I amb el mateix apassionament.

Josep M.ª de Sagarra, en un arti-

cle titulat: **"Un ejemplo de contitudad"** publicat a **"Las Noticias"** i reproduït a **"La Veu"**, diu:

—...un hombre mezclado sinceramente con la vida (...) el catalanismo oficial, que se apoya entonces en la parte liberal conservadora del país (...) Tiene momentos este catalanismo de una brillantez y una seriedad que lo hacen respetable hasta de sus más feroces enemigos (...) Agulló era el espíritu y la mentalidad de «La Veu de Catalunya».

On sembla deduir-se que més aviat existiria una Lliga agulloniana que no pas un Agulló lliguer. Seguim encara J. M.ª de Sagarra.

"Sus lectores se sentían más que traducidos, más que satisfechos de los artículos (de «Pol») sobre todos los temas humanos y divinos. Sobre las cosas más realistas y más poéticas, desde lo más estomacal o lo más aritmético, a las aspiraciones más líricas".

En un altre aspecte prou interessant, Manuel Brunet afirma que **"el català d'en «Pol» era el més correcte i normal del periodisme d'aquell temps"**. I Francesc Matheu ("Lectura Popular", n. 66) diu que **"en Agulló demés de la política més o menys oportunista que li hem vist defensar (...) encara hi ha el literat i el poeta"**.

"Pol" és igual a Ferran Agulló i l'un forma part de l'altre. I presidint-los, sempre hi trobareu el **"Nandu"**, és a dir, l'home, simplement. Per això es fa tan difícil parlar de l'Agulló home de teatre, sense parlar de l'Agulló poeta. O de parlar de l'Agulló polític, sense parlar d'en **"Pol"**. O parlar d'en **"Pol"** sense parlar de la Costa Brava...

Aquest garbuix d'activitats que s'entremesclen, que entremesclen, que a primera vista resulta arbitrari i poc comprensible, és precisament, al nostre entendre, la clau, la base sobre la que reposa tot i ho explica. Agulló afirmava que es feia seves les paraules del seu amic el pintor Joan Limona: **"Jo no sé què té la nostra mar, que encomana unes ganades de no fer res!"**. I ell, Agulló, s'hi passava hores i hores, abocat a la finestra, en la seva caseta de Blanes, cara al mar. I quan la deixava, amb recança, es prometia a si mateix: **"Demà et llevaràs de matí, de matinet... i a escriure!"**. Però cada dia era **"avui"** i cap dia no era **"demà"**.

I eren, doncs, aquestes aparentment llargues sessions de desesma, de relaxació, d'indissimulada mandra, que feien possible la seva desusada activitat, car si bé una contracció muscular perllongada excessivament, origina inevitablement l'espasme paralitzant, si hom sap alternar com cal, l'esforç i el descans, tindrà sempre la musculatura en plena forma. Però és que, demés, les fases que en ell podríem prendre com a treball esgotador, eren senzillament unes fases de descans, ja que el descans, com és ben sabut, no és altra cosa que un canvi d'activitat. Qui podria assenyalar les activitats que en Agulló constituïen un treball, en el sentit més desagradable del mot, i les que, per ser-li agradables, constituïen un agradable lleure? Nosaltres ens atreviríem a dir que el secret d'Agulló, en aquest apartat, era simplement aquest: totes les activitats li plaïen. Si entenem que la bàsica activitat d'Agulló era la seva secció **"Al Dia"**, diguem doncs que, entre article i article, sabia imposar-se un període de relaxació (la Costa) o un període de canvi d'activitat (política, poesia...).

(Continuarà)